

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้มุ่งเน้นให้ “การศึกษา” เป็นเครื่องมือของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society) สร้างคนที่มีคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานสากล

การจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและตลอดจนทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ดีงาม พร้อมทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้นและเป็นพลเมืองดีอย่างมีคุณค่า จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียน ปัจจุบันสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดคือ ผู้เรียน เพราะฉะนั้นผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนต้องบริหารงานวิชาการ งานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน งานงบประมาณและงานปกครองที่จะต้องดูแลความประพฤติที่พึงประสงค์ เพื่อให้ นักเรียนประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ต้องการของสังคม อีกประการหนึ่งปัจจัยต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทำให้ประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัวและปัญหาคุณภาพชีวิตของเด็กและสตรี เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ได้สร้างความหนักใจเป็นอย่างมากให้กับบิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดังที่ เสรี ลาซโรจน์ (อ้างถึงในฉันทพล เงินใส. 2551) กล่าวว่า งานปกครองนักเรียนนั้นเป็นงานที่รับผิดชอบทั้งการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้พร้อมที่จะเจริญขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศสืบไป

งานปกครองนักเรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โรงเรียนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นงานที่จะทำให้การพัฒนาความประพฤติและพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม การปกครองนักเรียนจึงเป็นภาระหนักของสถานศึกษา เนื่องจากนักเรียนในช่วงนี้เป็นช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งจะทำในสิ่งที่สังคมไม่พึงประสงค์ เช่นการทะเลาะวิวาท การเสพยาเสพติด การพนัน การลักขโมย และความคิดทางเพศก่อนวัยอันควร ซึ่งสนิท บุญเจริญ (2545 : 2) ที่กล่าวไว้ว่า งานปกครองนักเรียนเป็นงานหนึ่งของการบริหาร โรงเรียนที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานวิชาการหรืองานธุรการ

และเป็นผลไปถึงการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน สร้างเสริมให้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ ยิงสมัคร (2546 : 2) ที่ได้ให้ความสำคัญและความจำเป็นในการปกครองนักเรียนว่า งานปกครองนักเรียนคืองานส่งเสริมพัฒนา ควบคุมและแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนแต่ละคนจะได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถเต็มศักยภาพของตนเอง นักเรียนที่มีปัญหาจะได้รับความช่วยเหลือ แก้ไข พฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ บุคลากรในโรงเรียนรู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ยอมรับระเบียบข้อบังคับและเข้าใจรูปแบบการปกครองตามระบบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง

โรงเรียนเบญจมินทร์ตั้งอยู่ในเขตบึงกุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีบุคลากรครูจำนวน 150 คน แบ่งออกเป็น 2 แผนกคือ ครูแผนกปฐมวัยและครูแผนกสามัญ ครูแผนกปฐมวัยมีจำนวน 55 คน ครูแผนกสามัญมี 95 คน และมีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,863 คน โรงเรียนเบญจมินทร์มีการจัดองค์กรและมีโครงสร้างการบริหารจัดการอย่างมีระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา โดยแบ่งสายงานออกเป็น 4 ฝ่าย 6 งาน ดังนี้ งาน 6 งาน คือ งานหลักด้านวิชาการและงานสนับสนุนต่าง ๆ จะประกอบไปด้วย 1. งานวิชาการ 2. งานบุคลากร 3. งานธุรการ การเงินและพัสดุ 4. งานกิจการนักเรียน 5. งานอาคารสถานที่ 6. งานสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนงาน 4 ฝ่าย หมายถึงงานด้านการบริหารการจัดการอาทิ เช่น ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารแผนงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานทั่วไปโดยการดูแลและให้คำปรึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ดังนั้น โครงสร้างการบริหารจัดการจึงมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะฝ่ายบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นหน่วยงานที่ประกอบไปด้วยงานกิจการนักเรียนและงานปกครองซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ฝ่ายปกครองจึงได้มีการร่วมประชุมรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียนและการดำเนินการของฝ่ายปกครอง พบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น โดยจัดให้มีการเข้าค่าย การเป็นผู้นำ โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนด้วยการเลือกตั้งประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียนการเยี่ยมบ้านนักเรียน พร้อมให้หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ และมีความรู้ต่อนักเรียน มีการแนะนำในคาบโฮมรูม โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการทุกสัปดาห์

แม้ว่าการปฏิบัติงานปกครองของนักเรียนโรงเรียนเบญจมินทร์ (2551 : 27) จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ก็ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย นโยบายและภารกิจที่วางไว้

อย่างสมบูรณ์อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หรือมีปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน การวางแผนงานปกครอง นักเรียน ยังไม่เป็นระบบ การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรฝ่ายปกครองยังไม่ชัดเจน ขาดการประสานงานและความร่วมมือบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีการนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนางานปกครอง นักเรียนอย่างแท้จริง งานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมไม่ต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมไม่ได้พัฒนา แนวคิด และพฤติกรรมของนักเรียนเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนบางส่วนยังขาดระเบียบวินัย เช่นการแต่งกาย ไม่เรียบร้อย การหนีเรียน การหลบเข้าแถวเคารพธงชาติ การมาโรงเรียนสาย การทะเลาะวิวาท การลักขโมย ชู้สาว เสพย์สารเสพติด และทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน งานส่งเสริมประชาธิปไตย ขาดการ ส่งเสริมจากครู – อาจารย์เท่าที่ควร นักเรียนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน สำหรับ งานระดับชั้นการวางแผนในระดับชั้นยังไม่เป็นระบบ แผนงาน/โครงการและกิจกรรมที่สร้างไว้ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่เป็นการวางแผนเพื่อพัฒนานักเรียนในอนาคต ครู – อาจารย์ ในระดับชั้นขาดความร่วมมือในการเอาใจใส่ดูแล ความประพฤตินักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยมอบ ภาระงานการอบรมดูแลนักเรียนให้หัวหน้าระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการ

ผู้วิจัยตระหนักอยู่เสมอว่า เขาชนหรือนักเรียนจะมีอนาคตที่ดี มีความสัมพันธ์ทางด้าน ร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคมที่ดีได้นั้น ควรได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากทุกฝ่าย ดังที่กล่าว มาแล้ว และเพื่อให้งานปกครองนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งสนอง ต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพการ บริหารงานปกครองมีความสนใจศึกษาการบริหารงานปกครองนักเรียนของ โรงเรียนเบญจมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ว่ามีสภาพ การบริหารอยู่ในระดับใด ตามความคิดเห็นของครูเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นำไป ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนเบญจมินทร์ในเขตบึงกุ่มให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานปกครองนักเรียนของ โรงเรียนเบญจมินทร์ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการบริหารงานปกครองนักเรียน ของ โรงเรียนเบญจมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. ผลจากการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียนของโรงเรียนเบญจมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนเบญจมินทร์ที่ทำการสอนระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 150 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

สภาพการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนเบญจมินทร์ (2551:3) ได้แก่ ด้านการวางแผนและงานปกครองนักเรียน ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้านงานวินัยนักเรียนและงานระดับชั้น ด้านการประเมินผลงานปกครอง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการวิจัย

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเบญจมินทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม 2553 ถึงเดือน มีนาคม 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

สภาพการบริหารงานปกครองนักเรียน หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลนักเรียนในด้านความประพฤติให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน มีการวางแผนการควบคุม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในการอยู่ร่วมกัน โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผนและงานปกครองนักเรียน ระบบการดูแลช่วยเหลือและงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตย งานวินัยนักเรียน และงานระดับชั้นและการประเมินผลการปกครอง

การวางแผนงานและงานปกครองนักเรียน หมายถึง การบริหารการกำหนดการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า โดยมีการดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในอันที่จะส่งผลให้นักเรียนอยู่ในกฎและระเบียบวินัยโดยไม่ขัดแย้งต่อสังคมส่วนรวม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงาน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญพร้อมทั้งสนับสนุนและให้ความสำคัญของการสร้างค่านิยมสร้างมาตรการต่างๆที่จะเอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมด้วยความจริงใจ

การปกป้องแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน หมายถึง การเสริมสร้างลักษณะนิสัยหรือค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ นักเรียน โดยสร้างแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการควบคุมดูแล

การส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยตามหลักเสรีภาพหลักความเสมอภาคและหลักการยึดเสียงข้างมาก

งานวินัยนักเรียนและงานระดับชั้น หมายถึง เครื่องมือสำหรับครูในการควบคุมความประพฤติของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดูแลและควบคุมนักเรียนให้มีวินัยในการอยู่กับสังคมส่วนรวม

การประเมินผลงานปกครอง หมายถึง การวิเคราะห์ตรวจสอบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

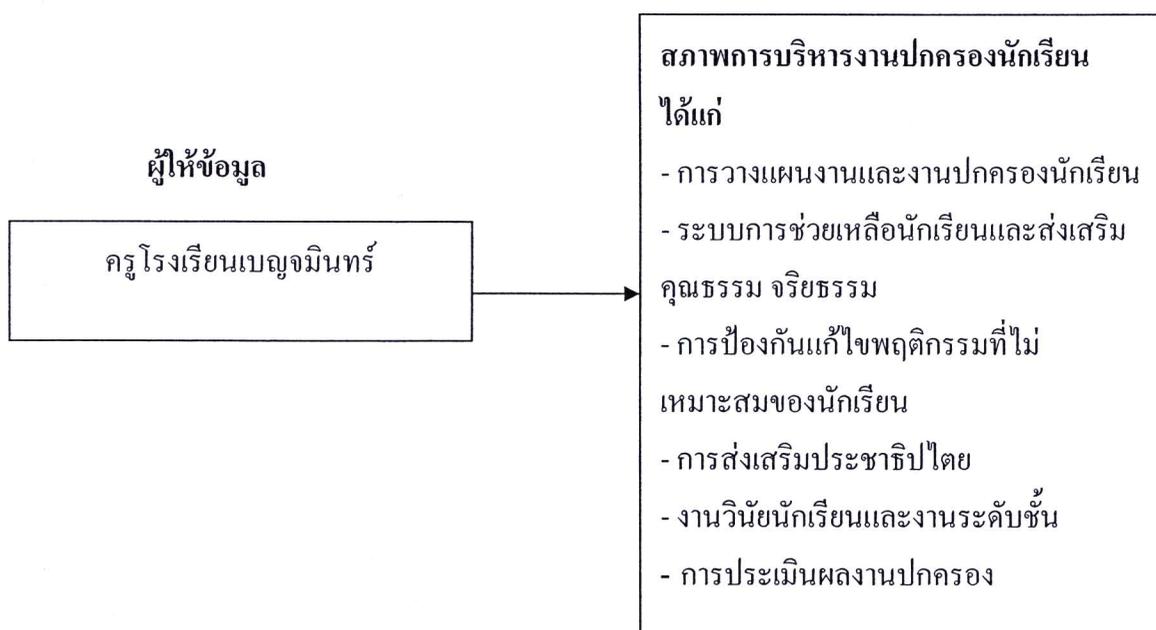
ครู หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ จัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียนเบญจมินทร์

โรงเรียนเบญจมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในการควบคุมดูแลของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็น การจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษา ในระบบโรงเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานปกครองนักเรียนของโรงเรียนเบญจมินทร์ ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามหลักการและ แนวความคิดของโรงเรียนเบญจมินทร์ (2551:10)

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย